

Yurtdışında Kullanılan Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitaplarına Yönelik Öğretmen Görüşleri

Yusuf ÇELİK, Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, erguculu@gmail.com

İsmail GÜLCÜ, Dr., İstanbul Üniversitesi, Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, ismailgulcu@gmail.com

Öz: İki dilli ortamlarda yetişen bireylere ana dili olarak Türkçenin öğretiminde hedeflere ulaşabilmede ve temel dil becerilerinin edinilmesinde öğrenme materyali olarak kullanılan ders kitaplarının niteliği son derece önemlidir. Bu çalışmada Türk Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan 2 adet (Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı 1-3, Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı 4-5) ders kitabına yönelik öğretmen görüşleri ele alınmıştır. Çalışmaya Paris Eğitim Müşavirliği ve Lyon Eğitim Ataşeliği görev bölgelerinde çalışan 43 Türkçe ve Türk Kültürü öğretmeni katılmıştır. Araştırmada verileri toplamak için Türk Milli Eğitim Bakanlığının öğretmenlere uyguladığı anketten yararlanılarak geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Öğretmenlerden ders kitaplarını dış özellikleri bakımından, içerikleri yönünden, ölçme ve değerlendirme, görsel (resim, fotoğraf, grafik, harita vb.) tasarım açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Ayrıca ders kitaplarının öğrencilere ulaştırılması, derslerde kullanılıp kullanılmadığı ve derslerde kullanılan diğer öğretim materyalleri ile ilgili öğretmen görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin ders kitaplarını birçok açıdan yetersiz bulduğu, ders kitaplarının öğrencilere zamanında ulaştırılmadığı ve öğretmenlerin bu durumda ders işlerken başka materyallerden yararlandıkları belirlenmiştir. Bu doğrultuda ders kitaplarının geliştirilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Fransa'da Türkçe öğretimi, Türkçe ve Türk Kültürü ders kitabı, ders kitabı incelemesi.

Teachers' Views About Turkish and Turkish Culture Textbooks Used Abroad

Abstract: Teaching the Turkish language as a mother tongue to people growing up in bilingual environments, the type of course books used have a central role in students achieving fluency. In this research, prepared by the Turkish National Education Ministry, two course books were examined (Turkish and Turkish Culture Textbook 1-3, Turkish and Turkish Culture Textbook 4-5). Forty-three Turkish and Turkish Culture teachers working in Paris and Lyon Education Counsellor Education Attaché participated in this study. Teachers in the study, have been asked to evaluate the course books in terms of external features, content, measurement and evaluation, visual design such as painting, photography, graphics, maps, etc. In addition, the participating teachers evaluated the delivery of course books and other materials to their students. At the end of the study, most teachers expressed their opinion that in many respects the course books were insufficient and needed to be further developed. The study found that course books should be given to students as early as possible. Teachers reported that they often benefit from other course materials.

Key Words: teaching Turkish in France, Turkish and Turkish Culture course book, course book study.

1. GİRİŞ

Günümüzde bilginin üretilmesi çoğaltılması ve dağıtılması çok düşük ücretlerle kolay bir şekilde gerçekleştirilmektedir. Bu durum ve beraberinde gelen teknolojik imkânlar dijital metin üretiminin ders kitaplarına etkisini tartışılmalı hale getirmiştir. Ancak ders kitapları halen okulda vazgeçilmez tek kaynak olarak görülmektedir.

Ders kitaplarının hazırlanmasındaki temel dayanak; bilgi ve becerilerin ortak bir amaç doğrultusunda herkese açık hale getirilmesidir. Bu durum okulun toplumun bir parçası olarak kabul edilmesine olanak tanır. Ayrıca toplumda yürütülen eğitim hizmetlerinin toplumun tamamına ulaşması için yürütülen hizmetlerin önemli bir parçası da ders kitaplarının hazırlanmasıdır.

Ders kitapları öğretmenler ve öğrenciler için temel başvuru kaynaklarıdır (Özkan, 2010). Ders kitapları hedef davranışlara ulaşmada ve öğrenmenin kalıcı olmasında en önemli araç gereçlerdir. Eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek üzere öğrencinin öğrenme yaşantılarına kaynaklık eden öğretim materyalleri (Halis, 2002: 51), öğrenme öğretme sürecinde öğrencilerin neler öğreneceklerini, öğretmenlerin ise neler öğreteceklerini önemli ölçüde etkileyen kaynaklardır (Küçükahmet, 2003: 18). Ders kitaplarında öğrencileri çalışmaya, araştırmaya, düşünmeye özendirici hazırlık soruları ve araştırma konuları yer alır (Demirel, 2000: 40). Ders kitapları öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel becerilerinin gelişmesinde katkısı yüksek olan materyallerden biridir (Sefa, 2009: 11). Ders kitaplarının yokluğu çoğu zaman açıkça belirlenmeyen hedeflere yönelik çalışmaların yapılmasına yol açabilmektedir.

Türkçe derslerinde öğrencilere kazandırılması hedeflenen temel dil becerilerinin verildiği önemli materyallerden biri de ders kitaplarıdır (Çeçen ve Çiftçi, 2007). Özbay (2003), Türkiye’de gerçekleştirilen Türkçe derslerinde öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun ders kitabını kullandıklarını ve ders kitabının öğretmenler tarafından oldukça önemsendiğini belirlemiştir. Oysa Milli Eğitim Bakanlığı yurtdışında okutulan Türkçe ve Türk Kültürü dersi için 2009 yılına kadar herhangi bir ders kitabı hazırlamamıştır.

Yurtdışında okutulan ana dili Türkçe dersleri için ilk olarak 1986 yılında yayımlanan öğretim programından sonra 2000 ve 2006 yıllarında tekrar yeni programlar yayımlanmıştır. Ancak bu programların hepsi ders kitabı olmadan uygulanmıştır. Bu durum beraberinde pek çok sıkıntıyı getirmiştir (Çelik, 2016). Öğretmenlerin öğretim programında belirtilen amaç ve kazanımları verecek kaynakların yerine kendi başlarına öğretim materyali hazırlaması yıllar içinde artan nüfusa karşın derslere devam eden öğrenci sayısında azalmaya yol açan en önemli nedenlerden biri olmuştur. Nitekim Yıldız (2012), yaptığı çalışmada derslere devam etmeyen öğrencilerin ders materyallerinin yetersiz olmasını bu durumun bir gerekçesi olarak sunduklarını belirtmiştir.

Uzun yıllar ders kitabı olmadan devam eden derslerdeki sorunların çözümü adına başlatılan çalışmaların sonucu olarak ders kitaplarının hazırlanmasına karar verilmiştir. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 16.11.2009 tarih ve 201 sayılı kararıyla Mili Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Türkçe ve Türk Kültürü ders Kitapları kullanılmak üzere öğretmenlere ulaştırılmıştır. Bu kitapların hazırlanmasında daha önce yurtdışında çalışmış öğretmenlerin oluşturduğu bir heyet görev almıştır (İnce, 2013).

Ders kitapları incelendiğinde kitapların Türkçe ve Türk Kültürü olmak üzere iki bölümden oluştuğu görülmektedir. Kitapların içeriklerinde ise ağırlıklı olarak kültürel öğelere yer verildiği görülmektedir. İnce (2013) bu durumun kültürlerinden uzakta yaşayan Türk çocuklarına hızlı bir kültürel bilincin verilmek istenmesinden kaynaklandığını belirtmektedir.

Türkçe ve Türk Kültürü ders kitapları ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında söz konusu kitapların pek çok yönden eksik olduğu belirtilmiştir. Özcan (2011) ders kitaplarının öğretmenlere ulaştırılmasından sonra yaptığı çalışmada 6. ve 7. sınıf seviyesine göre hazırlanan kitapların okunur olmaktan uzak olduğunu belirlemiştir. Ateşal (2014), benzer yöntemle yaptığı değerlendirmede 8. ve 10. sınıf ders kitabının da aynı şekilde hedef yaş düzeyine uygun olmadığı sonucuna varmıştır. Çınar ve İnce (2015) Türkçe ve Türk Kültürü Kitaplarının kelime öğretimi açısından planlı bir şekilde hazırlanmadığını tespit etmişlerdir.

Ekmekçi ve Karadüz (2015) ise 6 ve 7. sınıf Türkçe ve Türk Kültürü ders kitabı üzerinde yaptıkları değerlendirmelerde kitaplarda kullanılan metinlerin bilgilendirme hataları içerdikleri, tutarlılık bakımından kusurlu olduklarını dile getirmişlerdir. Ayrıca kitaplardaki bazı görsellerin içerikle uyumlu olmadığını ve dil ve anlatımın ise yer yer hatalı olduğunu belirlemiştir.

Bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar genel olarak kitapların nitelik bakımından oldukça kusurlu olduğunu göstermektedir. Peki, iki dilli ortamda yetişen öğrencilerin ana dili eğitimi bu kadar önemli iken öğretmenler yetersiz materyal karşısında neler düşünmekte ve hangi yöntemlere başvurmaktadır?

Türkçe ve Türk Kültürü dersleri Türklerin yaşadıkları birçok ülkede yapılmaktadır. Bu durum söz konusu dersin pek çok farklı eğitim sistemi içinde farklı uygulamalara maruz kalmasına neden olmaktadır. Türk çocuklarının derslere verdikleri tepkiler yaşadıkları ülkenin eğitim sistemleriyle ilişkilidir. Buna karşın Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarının dersin okutulduğu tüm ülkelerde aynı olması, yani eğitim sistemlerine göre hazırlanmaması da büyük bir problemdir. Yapılacak çalışmalarla ders kitaplarının eksikliklerinin belirlenmesi, derslerde kullanılma durumlarının ortaya konulması yurtdışında yaşayan Türk çocuklarının Türkçe öğretimine önemli katkılar yapacaktır. Bu çalışmada, Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarının uygulayıcıları olan öğretmenlerin kitaplar hakkındaki görüşlerine yer verilmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı yurtdışında görev yapan ve Türkçe öğreten öğretmenlerin Türkçe ve Türk Kültürü ders kitapları hakkındaki görüşlerini belirlemek ve bu görüşler doğrultusunda ders kitaplarının daha verimli hale getirilmesi için öneriler geliştirmektir. Bu bağlamda ders kitaplarının analizine yönelik olarak araştırma sorusu “Yurtdışında okutulan Türkçe ve Türk Kültürü ders kitapları hakkındaki öğretmen görüşleri nasıldır?” şeklindedir.

Araştırmaya yönelik alt problemler aşağıdaki gibidir:

1. Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarının dış özelliklerine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
2. Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarının içeriğine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
3. Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme bölümlerine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
4. Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarının görsel tasarımına ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
5. Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarının derslerde kullanılmasına ve zamanında öğrencilere ulaştırılmasına ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme ve veri toplama araçları hakkında bilgi verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada genel tarama yöntemlerinden tekil tarama modeli kullanılmıştır. Tekil tarama modeli ile yapılan araştırmalarda durum ve alışkanlıkların ortaya çıkarılması gibi birçok konu ele alınır (Karasar, 2015). Bu tür araştırmalarda incelenen konuya ait değişkenlerin her biri ayrı ayrı betimlenir (Büyüköztürk vd., 2012). Tekil tarama modellerinde bir konuda zamanla meydana gelen değişimler, gelişmeler ele alındığı gibi anlık durum saptamaları da belirlenebilir (Karasar, 2015). Bu çalışmada öğretmenlerin Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarına ilişkin görüşleri anlık durum saptaması şeklinde alınmıştır.

2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni Paris Eğitim Müşavirliği ve Lyon Eğitim Ataşeliği görev bölgelerinde çalışan 148 Türkçe ve Türk Kültürü öğretmeninden oluşmaktadır. Söz konusu görev bölgelerinde çalışan öğretmenlerden iletişim bilgilerine ulaşılan 57 kişiye çalışmadan bahsedilmiş, çalışmaya katılmak isteyip istemedikleri sorulmuştur. Olumlu cevap veren 43 öğretmene anketler ulaştırılmış ve tamamı geri dönmüştür. Bu durumda araştırmanın örneklemi 43 Türkçe ve Türk Kültürü öğretmenidir. Araştırma katılımcılarının özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Araştırma Katılımcılarının Özellikleri

Özellikler	(f)	(%)	
Branşı	Sınıf Öğretmeni	20	46,5
	İngilizce Öğretmeni	15	34,9
	Türkçe Öğretmeni	5	11,6
	Fransızca Öğretmeni	3	7
Bildiği Yabancı Dil	Fransızca	22	51,2
	İngilizce	21	48,8
Cinsiyet	Kadın	18	58,1
	Erkek	25	41,9
Kıdem	6-10 yıl	4	9,3
	11-15 yıl	17	39,5
	16-20 yıl	20	46,5
	21 yıl ve üzeri	2	4,7
Toplam	43	100	

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada nicel verileri toplamak için Türk Milli Eğitim Bakanlığının 2007-2008 öğretim yılında öğretmenlere uyguladığı anketten yararlanılarak geliştirilen anket formu kullanılmıştır (EARGED, 2008). Anket formunda öğretmenlerin ders kitaplarının; dış özellikler, içerik, ölçme ve değerlendirme ile görsel tasarım açısından değerlendirilmesine yönelik bölümlere yer verilmiştir. Anketin söz konusu gruba uygulanabilirliği ile ilgili bir Türkçe ve Türk Kültürü öğretmeni ile Türkçe öğretmenliği bölümünde çalışan bir öğretim görevlisinin görüşüne başvurulmuştur. Yapılan değerlendirmeler dikkate alınarak ankete son şekli verilmiş ve anket öğretmenlere uygulanmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın verilerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Ders kitaplarının dış özelliklerine ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımıyla ilgili bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2
Ders Kitaplarının Dış Özelliklerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

		f	%
Kitapların baskı kalitesi	Yeterli	19	44,2
	Geliştirilmeli	24	55,8
Cildin sağlamlığı	Yeterli	9	20,9
	Geliştirilmeli	34	79,1
Kitapların öğrencilerin ilgilerini çekecek şekilde tasarlanması	Yeterli	0	0
	Geliştirilmeli	43	100
Kitapların ebat yönünden kullanılabilirliği	Yeterli	15	34,9
	Geliştirilmeli	28	65,1
Kitaplarda kullanılan anlatım dilinin öğrencilerin seviyesine uygunluğu	Yeterli	0	0
	Geliştirilmeli	43	100
Metinlerin uzunluğunun öğrencilerin seviyesine uygunluğu	Yeterli	2	4,7
	Geliştirilmeli	41	95,3

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların, ders kitaplarının dış özellikleri bakımından geliştirilmesi gerektiğini düşündükleri görülmektedir. Katılımcıların %55,8’i kitapların baskı kalitesi; %79,1’i cilt sağlamlığı; %100’ü öğrencilerin ilgilerini çekecek şekilde tasarlanması; %65,1’i ebat yönünden kullanılabilirliği; %100’ü kitaplarda kullanılan anlatım dilinin öğrencilerin seviyesine uygunluğu; %100’ü metinlerin uzunluğunun öğrencilerin seviyesine uygunluğu bakımından kitapların geliştirilmesi gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Ders kitaplarının içeriğine ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımıyla ilgili bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3
Ders Kitaplarının İçeriğine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

		f	%
Kazanımların tamamına yer verilmesi	Yeterli	1	2,3
	Geliştirilmeli	42	97,7
Etkinliklerin kazanımları karşılama düzeyi	Yeterli	1	2,3
	Geliştirilmeli	42	97,7
Kitaplarda gereksiz bilgi ve ayrıntılardan kaçınılması	Yeterli	0	-
	Geliştirilmeli	43	100
Kitapların günlük hayatla ilişkisi	Yeterli	0	-
	Geliştirilmeli	43	100
Etkinliklerin öğrenci seviyesine uygunluğu	Yeterli	0	-
	Geliştirilmeli	43	100
Kitaplarda verilen örnekler, etkinlikler, işlemler vb.	Yeterli	0	-

öğrencilerin farklı becerilerini (problem çözme, gözlem vb.) ortaya çıkarma düzeyi	Geliştirilmeli	43	100
--	-----------------------	----	-----

Tablo 3'teki verilere göre katılımcılar, kitapların içerik yönünden geliştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Katılımcıların %97,7'si kazanımların tamamına yer verilmesi ve etkinliklerin kazanımları karşılama düzeyi; %100'ü de kitaplarda gereksiz bilgi ve ayrıntılardan kaçınılması, kitapların günlük hayatla ilişkisi, etkinliklerin öğrenci seviyesine uygunluğu, kitaplarda verilen örneklerin, etkinliklerin ve işlenişlerin öğrencilerin problem çözme, gözlem vb. özelliklerini ortaya çıkarma düzeyi bakımından kitapların geliştirilmesi gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Ders kitaplarındaki ölçme ve değerlendirme bölümlerine ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımıyla ilgili bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

Ders Kitaplarındaki Ölçme ve Değerlendirme Bölümlerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

		f	%
Kullanılan ölçme araçlarının konuya uygunluğu	Yeterli	0	-
	Geliştirilmeli	43	100
Ölçme araçlarının öğrencinin düzeyine uygunluğu	Yeterli	0	-
	Geliştirilmeli	43	100
Ölçme araçlarının kullanılabilirliği	Yeterli	0	-
	Geliştirilmeli	43	100
Ünite/tema/öğrenme alanı başlangıcında verilen ölçme araçları	Yeterli	0	-
	Geliştirilmeli	43	100
Ünite/tema/öğrenme alanı sonunda verilen ölçme araçları	Yeterli	0	-
	Geliştirilmeli	43	100

292

Tablo 4'e göre katılımcıların tamamı kitapların ölçme değerlendirme açısından geliştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Katılımcıların hepsi kullanılan ölçme araçlarının konuya uygunluğu, ölçme araçlarının öğrencinin düzeyine uygunluğu, ölçme araçlarının kullanılabilirliği, ünite/tema/öğrenme alanı başlangıcında ve sonunda verilen ölçme araçları bakımından kitapların geliştirilmesi gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 5'te ders kitaplarının görsel tasarımına ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımıyla ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 5

Ders Kitaplarının Görsel Tasarımına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

		f	%
Görsellerin metinlerle uyumu	Yeterli	14	32,6
	Geliştirilmeli	29	67,4
Görsellerin öğrencilerin ilgisini çekme düzeyi	Yeterli	5	11,6
	Geliştirilmeli	38	88,4
Görsellerin kazanımlara uygunluğu	Yeterli	21	48,8
	Geliştirilmeli	22	51,2

Tablo 5'teki verilere göre katılımcılar, kitapların görsel tasarımı açısından geliştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Katılımcıların %67,4'ü görsellerin metinlerle uyumu; %88,4'ü görsellerin öğrencilerin ilgisini çekme düzeyi; %51,2'si görsellerin kazanımlara uygunluğu bakımından kitapların geliştirilmesi gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Ders kitaplarının öğrencilere ulaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6
Ders Kitaplarının Öğrencilere Ulaştırılmasına İlişkin Bulgular

		f	%
Ders kitapları öğrencilere zamanında ulaştırılıyor mu?	Evet	0	0
	Hayır	43	100

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin tamamının ders kitaplarının öğrencilere zamanında ulaştırılmadığını düşündükleri görülmektedir.

Derste kullanılan öğretim materyaline ilişkin bulgulara Tablo 7'de yer verilmiştir.

Tablo 7
Derste Kullanılan Öğretim Materyaline İlişkin Bulgular

Derslerde hangi öğretim materyalini kullanıyorsunuz?	f	%
Sadece ders kitabı	1	2,3
Ders kitabı dışında bir materyal	38	88,4
Hem ders kitabı hem de kendi hazırladığım materyal	4	9,3

Tablo 7'deki verilere bakıldığında öğretmenlerin %88,4'ünün ders kitabı dışında bir materyal, %9,3'ünün ders kitabı ile beraber kendi hazırladığı başka bir materyal kullandığı, %2,3'ün ise sadece ders kitabını kullanmayı yeterli bulduğu görülmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre Türkçe ve Türk Kültürü dersi öğretmenleri Türkçe ve Türk Kültürü ders kitabının; baskı kalitesi, cildin sağlamlığı, öğrencilerin ilgilerini çekecek şekilde tasarlanması, ebat yönünden kullanılabilirliği, kitaplarda kullanılan anlatım dilinin öğrencilerin seviyesine uygunluğu, metinlerin uzunluğunun öğrencilerin seviyesine uygunluğu, kazanımların tamamına yer verilmesi, etkinliklerin kazanımları karşılama düzeyi, kitaplarda gereksiz bilgi ve ayrıntılardan kaçınılması, kitapların günlük hayatla ilişkisi, etkinliklerin öğrenci seviyesine uygunluğu, kitaplarda verilen örnekler, etkinlikler işlenişler vb. öğrencilerin farklı becerilerini (problem çözme, gözlem vb.) ortaya çıkarma düzeyi, kullanılan ölçme araçlarının konuya uygunluğu, ölçme araçlarının öğrencinin düzeyine uygunluğu, ölçme araçlarının kullanılabilirliği, ünite/tema/öğrenme alanı başlangıcında verilen ölçme araçları, ünite/tema/öğrenme alanı sonunda verilen ölçme araçları, görsellerin metinlerle uyumu, görsellerin öğrencilerin ilgisini çekme düzeyi, görsellerin kazanımlara uygunluğu bakımından geliştirilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Ayrıca öğretmenler ders kitaplarının öğrencilere zamanında ulaştırılmadığını düşünmekte, ders işlerken Türkçe ve Türk Kültürü ders kitabı dışında başka bir materyal kullandıkları yönünde görüş belirtmişlerdir. Belirtilen sorunların çözümüne yönelik şu önerilerde bulunulmuştur:

- Ders kitaplarının baskı, kâğıt cilt kaliteleri gözden geçirilmelidir

- Ders kitaplarının içerisinde yer alan değerlendirme sorularının etkililiği ve yeterliliği konusunda araştırma yapılmalıdır.
- Kitaplardaki metinler öğrencilerin seviyesine uygun olarak geliştirilmelidir.
- Kitaplarda yer alan metinlerin kazanımlara uygunluğu geliştirilmelidir.
- Kitapların anlatım dili öğrenci seviyesine uygun hâle getirilmelidir
- Kitaplar öğrencilerin farklı öğrenme süreçlerini dikkate alma düzeyleri göz önüne alınarak geliştirilmelidir.
- Kitaplardaki etkinlikler öğrenci seviyesine uygun hale getirilmelidir.
- Kitaplar günlük hayatla ilişkilendirilmelidir.
- Kitaplarda verilen örnekler ve etkinlikler öğrencilerin problem çözme, gözlem gibi farklı becerilerini ortaya çıkarma düzeyi bakımından geliştirilmelidir.
- Kitaplardaki görseller öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde geliştirilmelidir.

KAYNAKLAR

- Ateşal, Z. (2014). 8-10. sınıf “Türkçe ve Türk Kültürü” ders kitabının hedef yaş düzeyine uygunluğu. *Turkophone*, 1(1), 62-73.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E. vd. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çeçen, M. A. ve Çiftçi, Ö. (2007). İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 173, 39-49.
- Çelik, Y. (2016). *Fransa’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarına öz düzenleyici öğretim stratejileriyle Türkçe öğretimi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Çınar, İ. ve İnce, B. (2015). Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarındaki söz varlığına derlem temelli bir bakış. *International Journal of Languages’ Education and Teaching*, 3(1), 198-209.
- Demirel, Ö. (2000). *Plandan uygulamaya öğretme sanatı*. Ankara: Pegem Akademi.
- EARGED, (2008). *İlköğretim okulu ders kitaplarının değerlendirilmesi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Ekmekçi, V., Karadüz, A., (2015). “Yurt Dışında Yaşayan İki Dilli Çocuklar İçin Hazırlanan Türkçe Ve Türk Kültürü Dersi Kitabına Eleştirel Bir Bakış / A Critical View On Turkish Language And Culture Course Book That Was Prepared For Bilingual Children Living Abroad”, *Turkish Studies* -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. H. Ömer Karpuz Armağanı), Volume 10/15 Fall 2015, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8976>, p. 361-378.
- Halis, İ. (2002). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel.
- İnce, B. (2013). Konuşma. *I. Avrupalı Türkler Anadili Eğitimi Çalıştayı Sorunlar ve Çözüm Önerileri* içinde (s. 54-54). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Yayınları.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Küçükahmet, L. (2003). *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu*. Ankara: Nobel.
- Özbay, M. (2003). *Öğretmen görüşlerine göre ankara merkez ilköğretim okullarında türkçe öğretimi*. Ankara: Gölge Ofset.

- Özcan, E. (2011). 6.-7. sınıf Türkçe ve Türk Kültürü ders kitabının okunabilirliği ve hedef yaş düzeyine uygunluğu: Fransa örneği. *Sakarya University Journal of Education (SUJE)*, 1(2), 16 - 24.
- Özkan, R. (2010). Türk eğitim sisteminde himayeci değerler: İlköğretim ders kitapları örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1124-1141.
- Sefa, A. (2009). *7. sınıf ilköğretim matematik ders kitabının; görsel, duyuşsal ve akademik yönden incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Yıldız, C. (2012). *Yurt Dışında Yaşayan Türk Çocuklarına Türkçe öğretimi (Almanya örneği)*. Ankara: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı yayınları.

SUMMARY

The quality of the textbooks used as learning material in reaching the objectives concerning teaching Turkish as mother tongue to individuals who have grown up in bilingual environments and obtaining basic language skills is of outmost importance. Textbooks are the main sources applied by students and teachers and the most important tools in reaching target behaviors. The main basis in preparation of textbooks is making information and skills available to everyone in line with a common objective. This allows the school to be accepted as part of the society. Besides, preparation of textbooks is an important part of the services carried out for extending the education services carried out in society to the whole society.

A teaching programme on teaching Turkish classes as mother tongue abroad was published in 1986 for the first time. New programmes were released in 2000 and 2006. Nevertheless all of these programmes were applied without a textbook. As a result of the studies initiated for solving the problems in classes that continued to be given without the use of a textbook for long years, textbooks were prepared and delivered to teachers.

Turkish and Turkish Culture classes are given in many countries where Turkish people live. This situation leads to this class' being subject to different applications in various education systems. The reactions given by Turkish children to the classes are related to the education systems of the countries they live in. However the fact that Turkish and Turkish Culture text books are the same in all countries where the classes are given, in other words the fact that they are not prepared according to the education systems, is also a major problem. Identification of the deficiencies of the text books, presentation of the application levels through the studies to be conducted will make considerable contributions to teaching Turkish to Turkish children. This study includes the opinions of the teachers who apply Turkish and Turkish Culture text books on books.

The purpose of the research is to define the opinions of teachers who work abroad and teach Turkish on Turkish and Turkish culture textbooks and develop proposals for making the textbooks more efficient in line with these opinions.

In this section, information on the model, population, sampling and data collection tools of the research is given.

In this research single screening model, one of the general screening methods, has been used. The research has been carried out through document analysis method.

The population of the research consists of 148 Turkish and Turkish Culture teachers working in Paris Education Consultancy and Lyon Education Attaché and the sampling consists of 43 Turkish and Turkish Culture teachers working in the same region.

In order to collect data for the research, the survey form developed by benefiting from the survey applied by Turkish Ministry of National Education to teachers has been used. The survey form includes sections related to assessment of the teachers on the external qualities, content, testing and evaluation and visual design of textbooks.

According to the findings obtained from the study, Turkish and Turkish Culture class teachers think that Turkish and Turkish Culture textbooks should be improved in terms of printing quality, durability of the cover, design that attracts the students' attention, usability concerning size, compliance of the language used in books with the level of the students, compliance of the length of the texts with the level of the students, inclusion of all that has been gained, the level that activities cover what has been gained, avoidance of unnecessary information and details, the relation of books with daily life, compliance of the activities with the level of the students, the level of the examples, activities and form of teaching the subject in the books to reveal the different skills of the students (problem solving, observation, etc.), compliance of the testing tools used with the subject, compliance of the testing tools with the level of the students, usefulness of the testing tools, the testing tools in the beginning and end of the unit/them/learning area, compliance of the visuals with the texts, the level that visuals draw the attention of the students and compliance of the visuals with what has been gained. In addition to this, teachers think that textbooks are not delivered to students on time, and they use material other than Turkish and Turkish Culture textbook while teaching.